

Forfatter: Birkeland, Michael

Titel: BREV TIL: Christensen, Thorvald; Christensen, Hakon FRA: Birkeland, Michael (1848-08-26)

Citation: Birkeland, Michael: "BREV TIL: Christensen, Thorvald; Christensen, Hakon FRA: Birkeland, Michael (1848-08-26)", i *Breve fra Rigsarkivar Birkeland (1848-1879)*, Steenske Forlag, s. 9. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002069799-000-shoot-L002069799000001.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Rigsarkivar Birkeland (1848-1879)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

TIL HAKON OG THORVALD CHRISTENSEN.

Christiania d. 26de Aug. 1848.

Amicissimi!

Efter mit Løfte skal jeg da forsøge at give en Skildring af den overstaaede Examen, denne Æselsbro, som seet i Frastand forekommer de Fleste saa skrækkelig at komme forbi. Ab ovo ad mala: jeg vil altsaa begynde med de forberedende Skridt, og meddele Eder alle mine lagttagelser, forsaavidt som de kunne være af Værd eller Interesse for Eder.

Intet er kjedeligere end Opholdet her i Chr.ania før Ex. art. De fleste Studerende ere da borte; man kan altsaa ikke vente at træffe gamle Bekjendte. Man bør derfor efter min Mening være hjemme saa længe som muligt. — Naar man er kommen herind, maa man passe paa Bekjendtgjørelserne i Universitetsporten. Den skriftlige Examen afholdes i tre efter hinanden følgende Dage; den begynder Kl. lidt over g. Enhver tilstaaes 5 Timer til at udarbejde sin Besvarelse. Opgaven i Modersmaalet („At udvikle Meningen af den gamle Sætning: *principiis obsta!*“) ledsagedes af Prof. Monrad med de Ord: „Ordret oversat: Modstaae Begyndelserne, naturi. til det Onde“. Ved denne Forklaring blev Opgaven over al Maade let; men den blev ikke meddelt i eet Auditorium, hvilket havde til Følge, at Prof. Kaurins Søn, en meget flink Fyr fra Chr.ania Latinskole, fik 3 for Udarb., da han oversatte: Modstaae Fyrsterne (*principibus*), og førte en skrækkelig oprørsk Tale. En Anden oversatte: Overvind Begyndelsen! Nogen Kommunikation mellem Examinan-s. 10derne er aldeles umulig; man maa ikke tænke paa nogen Hjælp fra Andre. Man fordeles i flere Værelser saaledes, at f. Ex. En fra Chr.sand og En fra Tromsø kommer ved Siden af hinanden. Selv om tilfældigviis to Bekjendte kommer i Nærheden af hinanden, nytter det dog Intet; thi 2 à 3 aarvaagne Inspecteurer i hvert Værelse forhindre al mulig Kommunikation. Man faaer ikke Tilladelse til at gaae ned i Gaarden under nogetsomhelst Paaskud; i fornødent Tilfælde kan En ad Gangen gaae ind i et lidet Aflukke, ved hvis Dør der staaer en Skildvagt. — Teksten til Stilen og Oversættelsen oplæstes flere Gange tydeligt; man har Adgang til at faae see Originalen. Den latinske Oversættelse var — efter min Mening — meget vanskelig; jeg havde bomret noget forfærdeligt; det var et Vidunder, at jeg fik 2 for den.

I de skriftlige Fag havde jeg, ligesom ogsaa Holck fra Bergen, faaet 2, 2, 2; der var altsaa Adgang til præcet. Mærkværdigt nok — mit præcet. overstod med Held Børnesygdommene, som dog pleie at være de farligste; men det bukkede siden under der, hvor man mindst skulde vente det.

Efter den skriftlige Examen hengaaer omtr. 8 Dage, førend man faaer vide Censurens Udfald, og den mundtlige Examen begynder. Examinanderne afdeltes i 9 Afdelinger, 8 à 9 i hver, saaledes at det var muligt, at flere Afdelinger kunde examineres i forskjellige Fag paa samme Tid. Det første Fag vi havde, var Mathematik. Holmboe var særdeles snild mod mig; i Geometrien spurgte han mig om en Sætning, som ikke staaer i Bogen („En større Chorde har en mindre Afstand fra Centret end en mindre Chorde“; ikke den samme som staaer i § 64, men derimod den i § 110, 1. Till.); jeg kunde naturligviis ikke bevise den, men Holmboe dicerede Beviset. Derpaa examineredes jeg i § 33, 1. og 2. T. og siden i Formlerne med π , hvoraf jeg skulde udlede en Deel andre Formler, som ikke staae i Bogen. Derfor fik jeg 1; for Arithmet. derimod 2, skjønt jeg kunde den langt bedre. Husk paa, Thorvald, at lade Slemmedegn s. 11 bevise den Sætningen, som jeg talte om. Alle de, som har læst Ligninger, blive examinerede deri; og saa hører han de Allerfleste inde i Multiplications- og Divisionssætningerne og i mange af de lettere Sætninger i Begyndelsen af Geometrien. Man maa derfor læse ligesaa meget paa de lette Sætninger i Begynd, og Midten som paa de vanskelige i Slutningen; thi Ingen kan vide, hvad der kan stikke Holmboe. Alt maa for ham gaae i en flyvende Fart. Der var En, som fik 6—6 i Mathem. iaar. Hille fik 4—4; Sandberg 2—3; han var temmelig uheldig, blev hørt blandt Andet i §§ 27, 28 i Geom. Holmboe spørger ogsaa meget om π -Formelen.

Dernæst havde vi Historie og Geografi (Munch). Hans Spørgsmaal vare meget forskjellige. En blev f. Ex. spurgt om det pergameniske Riges Historie, en Anden om Alexander den Store. I den gamle Historie spørger han særdeles grundigt. Han spurgte mig blandt Andet om Syphax, hans Forhold i de puniske Krige og Kjærlighedshistorie med en Datter af Hasdrubal eller Hamilcar — Gud veed hvad! Lykkeligviis vidste jeg dog Besked om Kilidsch Arslan og Slagene ved Nicæa og Dorylæum. Fædrelandets Historie bliver Enhver examineret i, ligeledes og endnu mere i Norges Geografi, hvori han spørger meget vanskeligt og om Ting, som ikke staae i Platou. Jeg hørte Intet til saadanne Spørgsmaal og Svar, som Anecdoten omtaler („Hvad Slags Fisk er der i Donau?“ „Stegt Røgelax“).

Dernæst examineredes vi i Tydsk og Fransk af Messel, som ikke gav andre Characterer end 1, 2, 3 og stundom 4. Ved næste Examen bliver nok Stipendiat Unger Examinator; han var nu i Sverig, og saaledes slap vi ham; han skal være frygtelig streng, og examinere meget i Grammatik. Messel selv var ikke saa grei endda; han spurgte meget i Etymologien (Gud naade den, der ikke kan declinere i Tydsk!). Hvorledes det gik til, at vi fik saa gode Characterer af ham, kan du faae Underretning om uden at jeg behøver at skrive det. Saameget er jeg vis paa, at I selv for Messel ikke paa nogen Maade kan faae bedre end 3, hvis I ikke anvender en særdeles Flid paa de to Fag; naturligviis s. 12 skal heller ikke de andre forsømmes; thi tro mig, Examenen er langt ifra saa let, som jeg tænkte. Men for Alting vil jeg bede Eder at see den gode Smith en Smule paa Fingrene; lad ham ikke besnære Eder og protesteer i kraftigste Maade mod enhver despotisk

Befaling af ham. Vi bleve tvungne til at lægge op en heel Deel af den naturlige Religion i Stenersens Lærebog, som vi ikke havde læst; gjør for Guds Skyld ikke ligesaa. Istedetfor at repetere i Fransk maatte vi bestandig læse Nyt, 12 Blade ad Gangen; dette var overmaade skadeligt; lad ham ikke tvinge Eder dertil; det er slet ikke noget absolut Fornødent, at man skal have læst begge Læsebøger fuldt ud. — 1 Græsk havde vi Vibe, som var vistnok særdeles human, men dog overmaade streng i sin Bedømmelse, i Characteren. Jeg blev examineret i Criton og Moschus; Sandberg i Iliaden og Memorabilia. Mange bleve examinerede i Cyropædien og i Herodot. Det holder aldeles ikke Stik hvad man fortæller om de Bøger, hvori Profess, helst examinere; de tage aldeles iflæng. De almindeligste Forfattere have de med sig, men spørger ofte efter andre, hvori de da see sammen med Examinanden. Da man sidder tæt ved Siden af Professorerne, see de snart, om der er Anmærkninger i Bogen, og da hedder det: „Maa jeg uleilige Dem med at lægge en Bog over Anmærkn.“ Saameget kan man dog sige, at man bør kunne Iliaden og Livius som Fader vor; men da Enhver bliver examineret i to Forfattere, maa man ogsaa være hjemme i alle de andre. Heller ikke gaaer det an at læse blot Begyndelserne af Afdelingerne; thi jeg blev hørt midt i et Capitel i 3die Bog af Livius, saa at man let kan risikere at komme tilkort, naar man blot læser Begyndelsen. Vibe gav Ingen 1 i den Afdeling, hvortil jeg hørte, og heller ikke Aubert, der langt ifra er saa inhuman, som man skildrer ham. Vibe og Aubert vare dog de strengeste af de Prof., vi havde at bestille med.

Mine Characterer ere 2, 2, 2, 2, 2, 1, 1, 2, 2, 1, 2, 1 Sandbergs 3, 3, 2, 2, 2, 1, 2, 1, 2, 1, 2, 3. Hille fik Haud illaud. s. 13 Ingen fik præcet. Bachke fra Thronhjem havde 18 Points, men 3 for Udarbeidelse; Holck fra Bergen 19 (ingen 3), Kaurin fra Chr.ania 20 (deriblandt 3), jeg 20 (ingen 3), Sandberg 24.

Jeg har forglemt at sige, at Munch i Geografi spørger meget efter Breddegrader, Landenes indbyrdes Beliggenhed og ligeledes Byernes, men derimod lidet efter Byernes Indbyggerantal; men heller lader han Examinanden regne op Byerne i en Provinds eller et Landskab. „Naar man reiser i den og den Retning, fra det og det Sted, hvorhen kommer man da?“ spørger han ofte. Uden Landkort, det forstaaer sig; det skal man have i Hovedet. I Norge maa man vide nøie Besked om Amter, Fogderier etc., hvilke Byer der ligger i ethvert saadant, deres indbyrdes Beliggenhed, Floderne og deres Bifloder, Bjergene (i hvilken Henseende man maa eftersee C. Platous Geografi for Mellemlklasserne for at faae de rigtige Høideangivelser), Fjorde etc. etc. Han spurgte blandt Andet efter Store Lee Sjø. Ingen kjendte den; den ligger paa Grændsen af Idde og Marker.

I Religion maa man oversætte af Testamentet uden at læse op. Kirkehistorie spørger Kaurin meget efter; uagtet jeg havde sagt, at jeg ikke havde læst den paa Skolen, spurgte han mig dog om Quækerne. Da jeg kjendte en Smule til deres Historie og Læresætninger, skilte jeg mig vel derfra. „De har kanskee havt Anledning til at lære at kjende Quækere paa den Kant af Landet, hvorfra De er?“ spurgte han tilsidst, hvortil jeg svarede, at jeg ikke havde noget specielt Bekjendtskab til dem. „De har kanskee hørt Tale om dem.“ — En Anden blev spurgt, om han kjendte hvilken nyere Theolog der antog Confirmationen for en integrerende Deel af Daaben. Nei. Det er Schleiermacher; kjender De ham kanskee? Prof. i Berlin. — Kaurin var særdeles snild. Alle Examinatorer vare meget snilde; men næste Aar faaer I nok Andre, som ere værre. Dietrichson istedetfor Kaurin, Unger for Messel, Keyser for Munch, en s. 14ny Lector istedetfor Vibe; men i Mathematik faaer I nok Holmboe, som iaar har givet En 6—6.

Da jeg kom hertil, troede jeg — jeg dømte efter Andres Yttringer — at Ex. art. var meget let; men jeg maa bede Eder ikke saa ganske at fæste Lid til hvad Enhver siger i saa Henseende; der behøves sandelig ikke lidet for ei at staae til Skamme.

Fremfor Alt maa I lægge Vind paa Latin, Græsk, Tydsk, Fransk og Mathematik. Norges Geografi kan man ikke anvende for megen Flid paa; Testamentet maa man oversætte flydende uden Oplæsning.

Med det Ønske, at det maatte være Eder behageligere at læse dette Sammensurium end for mig at skrive det, slutter jeg dette Brev, som jeg beder Eder at lade Cappelen faae see. Lev vel!

Eders

M. Birkeland.

Hilsen til Cappelen, Magnus, Bull, Arentz og Jansen.